

Maria Figa

ZGODNY
Z PODSTAWĄ
PROGRAMOWĄ
2024

Geografia

Rozkład materiału

8

2 Treści kształcenia i wymagania szczegółowe w podziale na 27 jednostek lekcyjnych

Numer i temat lekcji*	Treści nauczania w podręczniku	Oczekiwane osiągnięcia ucznia	Warunki i sposoby realizacji	Aktywność ucznia	Wymagania szczegółowe z PP	Propozycje rozszerzenia treści
Dział 1. Azja – kontynent kontrastów W podręczniku przed lekcją 1.1 znajduje się materiał <i>Krok po kroku: Jak scharakteryzować dowolny region świata?</i> Nawiązuje on do geografii regionalnej Europy i Polski, której uczniowie uczyli się w klasach 6 i 7, a przede wszystkim – do treści nauczania geografii w klasie 8. Może stanowić wstęp do nauki o poszczególnych kontynentach w klasie 8 – jako wsparcie w każdym dziale służące uporządkowaniu treści o poznawanych regionach świata lub jako materiał rozszerzający w odniesieniu do regionów, które nie będą omawiane w klasie 8.						
1. Azja – kontynent geograficznych kontrastów (1.1)	– Azja – największy kontynent (położenie, rozmiary, granice); – przykłady kontrastów w ukształtowaniu terenu (najwyższe góry, najrozleglejsze kotliny, depresje); – procesy na granicach płyt litosfery; związek między występowaniem rowów oceanicznych a wulkanów i trzęsień ziemi a także tsunami; Pacyficzny Pierścień Ognia (Ognisty Pierścień Pacyfiku); – przykłady kontrastów klimatycznych (miejsca o najwyższych i najniższych temperaturach powietrza i sumach opadów atmosferycznych), roślinności (np. pustynie i wilgotne lasy równikowe) i wód powierzchniowych (np. słone i słodkie jeziora, mokradła i pustynie, obszary bezodpływowe).	Uczeń: – na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych wykazuje, że Azja jest obszarem wielkich geograficznych kontrastów; – określa granice, a także położenie geograficzne Azji na poszczególnych półkulach oraz względem oceanów i stref oświetlenia Ziemi; – ocenia rozwinięcie linii brzegowej Azji, porównuje je z innymi kontynentami; – identyfikuje związki między przebiegiem granic płyt litosfery a występowaniem rowów tektonicznych, wulkanów, obszarów trzęsień ziemi i rejonów występowania tsunami; na ich podstawie formułuje twierdzenia na temat zaobserwowanych prawidłowości w ich rozmieszczeniu; – wyjaśnia pojęcia: <i>obszar bezodpływowy, Pacyficzny Pierścień Ognia</i>; – dyskutuje na temat sposobów zapobiegania skutkom trzęsień ziemi i tsunami.	Określenie na mapie świata położenia geograficznego Azji. Poznanie lokalizacji i nazw wybranych elementów ukształtowania powierzchni, wód powierzchniowych, linii brzegowej, rowów oceanicznych. Wykazanie na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych, że Azja jest obszarem wielkich geograficznych kontrastów. Analiza map tematycznych w celu identyfikacji związków między przebiegiem granic płyt litosfery a występowaniem rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami. Sformułowanie twierdzenia o zaobserwowanych prawidłowościach w rozmieszczeniu tych obszarów. Wskazywanie na mapach obszaru określonego jako Pacyficzny Pierścień Ognia. Dyskusja na temat sposobów zapobiegania skutkom trzęsień ziemi i tsunami (może się ona odbyć na lekcji 1.3).	Uczeń: – na podstawie map określa położenie geograficzne Azji i jej granice (położenie na poszczególnych półkulach, w sąsiedztwie innych kontynentów i oceanów, w strefach oświetlenia Ziemi); – ocenia rozwinięcie linii brzegowej Azji, porównuje je z innymi kontynentami; – porównuje mapy płyt litosfery oraz występowania wulkanów i trzęsień ziemi, następną na tej podstawie identyfikuje twierdzenia na temat zaobserwowanych prawidłowości w ich rozmieszczeniu; – dyskutuje na temat sposobów zapobiegania skutkom trzęsień ziemi i tsunami; – korzysta z map ogólnogeograficznych i tematycznych Azji w celu wykazania wielkich geograficznych kontrastów na tym kontynencie.	XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: Azja jako kontynent kontrastów geograficznych; pacyficzny „pierścień ognia”; klimat monsunowy w Azji Południowo-Wschodniej; Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych; Chiny – rozmieszczenie ludności, problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych; Bliski Wschód – kultura regionu, ropa naftowa, obszar konfliktów zbrojnych. Uczeń: 1) wykazuje na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych, że Azja jest obszarem wielkich geograficznych kontrastów; 2) identyfikuje związki między przebiegiem granic płyt litosfery a występowaniem rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami.	Projekt w grupach: <i>Kontrasty przyrodnicze Azji</i> (inne niż podane w podręczniku), którego efektem będzie poster do zawieszenia w klasie na wszystkich lekcjach dotyczących Azji, lub jego zeskanowany obraz prezentowany elektronicznie. Plakat: Region Azji, który mnie zainteresował – charakterystyka regionu na podstawie materiału: Jak scharakteryzować dowolny region świata? (<i>Krok po kroku</i>).

* W nawiasie podano numer rozdziału w podręczniku.

2. Wpływ klimatu monsunowego na rytm upraw i kulturę ryżu w Azji (1.2)	– monsuny i cyrkulacja monsunowa na przykładzie Azji Południowo-Wschodniej; – cechy klimatu monsunowego; – kultura ryżu przejawiająca się w kulturze rolnej (w tym w metodach upraw), a także kulturze społecznej, kulinarnej i w gospodarce; – związek między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i kulturą ryżu na przykładzie Azji Południowo-Wschodniej; – główni producenci i konsumenci ryżu na świecie.	Uczeń: – omawia cechy klimatu monsunowego; – wykazuje związek między rytmem upraw ryżu a cechami klimatu monsunowego w Azji Południowo-Wschodniej; – rozumie znaczenie ryżu jako głównej potrawy żywieniowej dla wielu mieszkańców Azji, zwłaszcza w jej części południowo-wschodniej; – wyjaśnia pojęcia: <i>cyrkulacja powietrza, monsun, cyklon tropikalny, kultura ryżu</i>.	Poznanie schematu cyrkulacji monsunowej, jej zmienności i wpływu na sumy i rozkład opadów atmosferycznych w monsunowej odmianie klimatu. Wyjaśnienie zależności między rytmem upraw ryżu a cechami klimatu monsunowego w Azji Południowo-Wschodniej. Poznanie kultury ryżu przejawiającej się w kulturze rolnej (w tym w metodach upraw), a także kulturze społecznej, kulinarnej i w gospodarce na przykładzie państw Azji Południowo-Wschodniej. Analiza danych statystycznych dotyczących głównych producentów i eksporterów ryżu na świecie.	Uczeń: – analizuje materiał graficzny dotyczący cyrkulacji monsunowej i poznaje jej przebieg, zauważa sezonową zmienność monsunów; – poznaje cechy klimatu monsunowego i określa ich wpływ na rytm upraw, w szczególności, ryżu na przykładzie Azji Południowo-Wschodniej; – poznaje przykłady różnych aspektów kultury ryżu; – oblicza plony i zbiory płodów rolnych (ziemio-płodów) (<i>Krok po kroku</i>); – analizuje dane statystyczne dotyczące głównych producentów, konsumentów oraz eksporterów ryżu i na tej podstawie wykazuje, że ryż jest główną rośliną żywieniową wielu mieszkańców Azji, zwłaszcza Azji Południowo-Wschodniej.	XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: Azja jako kontynent kontrastów geograficznych; pacyficzny „pierścień ognia”; klimat monsunowy w Azji Południowo-Wschodniej; Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych; Chiny – rozmieszczenie ludności, problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych; Bliski Wschód – kultura regionu, ropa naftowa, obszar konfliktów zbrojnych. Uczeń: 4) wykazuje związek między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej.	Projekt w grupach: <i>Potrawy z ryżem – miniksiążka kucharska</i>. <i>Link do wiedzy: Azja – kolebka wielkich religii.</i>
3. Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych (1.3)	– wyspiarskie położenie i jego wpływ na gospodarkę (np. handel, rybołówstwo); – rozciągłość południkowa i jej wpływ na klimat i warunki rozwoju rolnictwa; – wpływ położenia na granicy płyt litosfery (wulkanizm, trzęsienia ziemi, tsunami) na życie codzienne i gospodarkę kraju;	Uczeń: – określa położenie geograficzne Japonii i charakteryzuje jej ukształtowanie powierzchni; – omawia warunki klimatyczne w Japonii; – charakteryzuje warunki rozwoju przemysłu wysokich technologii; – wskazuje czynniki społeczno-kulturowe mające wpływ na nowoczesną gospodarkę; ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii;	Określenie na podstawie mapy (np. w podręczniku, w atlasie) położenia geograficznego i cech środowiska naturalnego Japonii. Wyjaśnienie wpływu jej ukształtowania powierzchni, warunków klimatycznych oraz położenia na wyspach i na granicy płyt litosfery na życie codzienne i gospodarkę kraju. Wskazanie zależności między skromnymi zasobami surowców mineralnych (na podstawie map) a rozwojem nowoczesnej gospodarki kraju.	Uczeń: – na podstawie mapy ogólnogeograficznej oraz map tematycznych określa położenie geograficzne Japonii i charakteryzuje jej środowisko naturalne (w tym: wyspiarskie położenie, ukształtowanie powierzchni, klimat, lokalizację na granicy płyt litosfery i jej skutki); – określa wpływ położenia kraju na granicy płyt litosfery na życie codzienne i gospodarkę i dyskutuje na temat sposobów zapobiegania skutkom trzęsień ziemi i tsunami;	XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: Azja jako kontynent kontrastów geograficznych; pacyficzny „pierścień ognia”; klimat monsunowy w Azji Południowo-Wschodniej; Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych; Chiny – rozmieszczenie ludności, problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych, kontrastów społecznych i gospodarczych; Bliski Wschód – kultura regionu, ropa naftowa, obszar konfliktów zbrojnych.	<i>Link do wiedzy: Azja – kolebka wielkich religii.</i> Shinkansen – szybka kolej w Japonii (<i>Więcej na temat</i>).

Numer i temat lekcji	Treści nauczania w podręczniku	Oczekiwane osiągnięcia ucznia	Warunki i sposoby realizacji	Aktywność ucznia	Wymagania szczegółowe z PP	Propozycje rozszerzenia treści
	– sposoby zapobiegania skutkom trzęsień ziemi i tsunami; – niewielkie zasoby surowców mineralnych i poszukiwanie innych źródeł rozwoju gospodarki; – cechy społeczno-kulturowe Japończyków i ich wpływ na etos pracy i funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki; – współczesne miejsce Japonii w gospodarce świata.	– wykazuje postawę poszanowania innych kultur i religii oraz zainteresowanie nimi; – wyjaśnia pojęcia: <i>tajfun, buddyzm, konfucjanizm, recesja, koncern, wystawa Expo</i>.	Analiza danych statystycznych obrazujących miejsce Japonii we współczesnej gospodarce świata. Wyjaśnienie wpływu cech społeczno-kulturowych i tradycji Japończyków na współczesne funkcjonowanie społeczeństwa oraz gospodarki. Dyskusja na temat sposobów zapobiegania skutkom trzęsień ziemi i tsunami (jeśli się nie odbyła na lekcji 1.1).	– ocenia zasoby surowców mineralnych (np. na podstawie map tematycznych) i określa ich wpływ na rozwój gospodarki; – poznaje cechy społeczno-kulturowe Japończyków i ich wpływ na etos pracy i funkcjonowanie społeczeństwa oraz gospodarki; – na podstawie danych statystycznych i map poznaje cechy gospodarki Japonii (w tym przemysł <i>high-tech</i>) i jej miejsce w świecie; – wykazuje zainteresowanie innymi kulturami i religiami, rozwija postawę ich poszanowania.	Uczeń: 3) dyskutuje na temat sposobów zapobiegania tragicznym skutkom trzęsień ziemi i tsunami; 5) przedstawia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii.	
4. Chiny – problemy demograficzne i znaczenie kraju w gospodarce światowej (1.4)	– zasady ustrojowe Chin i ich wpływ na gospodarkę i potencjał ludnościowy państwa; – liczba ludności Chin i jej zmiany w XX i XXI w., w tym polityka jednego dziecka i jej skutki; – rozmieszczenie ludności Chin, zależność od warunków środowiska przyrodniczego; – współczesne migracje wewnętrzne; – ciągłość chińskiej kultury i jej wpływ na rozwój gospodarczy;	Uczeń: – określa położenie geograficzne Chin i charakteryzuje ukształtowanie powierzchni kraju; – wskazuje wpływ czynników klimatycznych na rozmieszczenie ludności i gospodarkę Chin; – na podstawie mapy gęstości zaludnienia Chin omawia zróżnicowanie gęstości zaludnienia tego kraju; – wskazuje na mapie Chin obszary geograficzne o bardzo dużej i bardzo małej gęstości zaludnienia; – przedstawia kierunki rozwoju gospodarczego Chin i ocenia ich znaczenie w gospodarce światowej;	Określenie położenia geograficznego Chin na podstawie map oraz elementów środowiska naturalnego tego kraju (w tym ukształtowania powierzchni i warunków klimatycznych). Analiza danych statystycznych na temat zmiany liczby ludności Chin, a także określanie ich przyczyn. Analiza mapy ogólnogeograficznej Chin oraz map rozmieszczenia ludności kraju (np. w podręczniku) i wyjaśnienie zależności gęstości zaludnienia od warunków środowiska przyrodniczego. Poznanie ciągłości chińskiej kultury i jej wpływu na rozwój gospodarczy.	Uczeń: – na podstawie mapy ogólnogeograficznej oraz map tematycznych określa położenie geograficzne Chin i charakteryzuje środowisko naturalne tego kraju (w tym ukształtowanie powierzchni, warunki klimatyczne, odległość od morza); – wskazuje wpływ warunków naturalnych na rozmieszczenie ludności i gospodarkę Chin; – poznaje zasady ustrojowe Chin i ich wpływ na gospodarkę państwa; – ocenia wpływ polityki jednego dziecka na sytuację demograficzną tego kraju;	XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: Azja jako kontynent kontrastów geograficznych; pacyficzny „pierścień ognia”; klimat monsunowy w Azji Południowo-Wschodniej; Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych; Chiny – rozmieszczenie ludności, problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych; Bliski Wschód – kultura regionu, ropa naftowa, obszar konfliktów zbrojnych.	<i>Hukou</i> i szkoła (Więcej na temat). Projekt w grupach: <i>Nie tylko jedwabie kompas – osiągnięcia cywilizacji chińskiej.</i>

	– Chiny jako potęgę światowej gospodarki, w tym światowego handlu międzynarodowego; – perspektywy i kierunki rozwoju gospodarczego współczesnych Chin.	– wyjaśnia pojęcia: <i>PKB, PKB per capita</i> (lub <i>PKB na osobę</i>), <i>współczynnik dzietności, joint venture</i>; – wykazuje postawę poszanowania innych kultur i religii oraz zainteresowanie nimi.	Przypomnienie wskaźników gospodarczych i społeczno-ekonomicznych charakteryzujących poziom rozwoju państw. Określenie – na podstawie danych statystycznych – wysokiej i stale rosnącej pozycji Chin w gospodarce światowej, w tym w międzynarodowym handlu. Dyskusja na temat kierunków rozwoju Chin w kontekście aktualnej sytuacji polityczno-gospodarczej na świecie. Wyjaśnianie, jak ważna jest postawa ciekawości świata i pełne poszanowanie innych kultur i religii.	– na podstawie materiałów źródłowych, np. danych statystycznych, określa pozycję i znaczenie współczesnych Chin w gospodarce światowej oraz perspektywiczne kierunki rozwoju tego kraju; – poznaje wybrane elementy kultury i tradycji Chin oraz ich wpływ na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki.	Uczeń: 6) na podstawie mapy, wyjaśnia różnicowanie gęstości zaludnienia na obszarze Chin; 7) przedstawia kierunki rozwoju gospodarczego Chin oraz ocenia ich znaczenie w gospodarce światowej.	
5. Indie – kraj wielkich możliwości i kontrastów społecznych (1.5)	– położenie Indii; – potencjał ludnościowy i szybko rosnąca liczba mieszkańców; – kontrasty społeczne: religijne, kulturowe, językowe, etniczne i edukacyjne, wpływające na różnicowanie statusu społecznego i możliwości rozwoju różnych grup ludności; – nisko opłacani, wykształceni, anglojęzyczni pracownicy hinduscy jako kadra pracownicza dla międzynarodowych przedsiębiorstw i instytucji;	Uczeń: – określa położenie geograficzne Indii i charakteryzuje kształtowanie powierzchni i cechy klimatu; – omawia możliwości rozwoju gospodarczego Indii i przedstawia kontrasty, w szczególności społeczne, w tym kraju; – wyjaśnia problemy demograficzne Indii związane ze stale zwiększającą się liczbą ludności; – wykazuje postawę poszanowania innych kultur i religii, a także zainteresowanie nimi; – wyjaśnia pojęcia: <i>Hindus, hindus, hinduizm, kontrasty społeczne</i>.	Określenie na podstawie map położenia geograficznego Indii. Charakterystyka elementów środowiska naturalnego tego kraju (np. kształtowania powierzchni, warunków klimatycznych, zasobów surowców mineralnych). Analiza danych statystycznych dotyczących przeszłych i perspektywicznych zmian liczby ludności Indii. Wyjaśnienie problemów demograficznych Indii związanych ze stale zwiększającą się liczbą ludności. Poznanie kontrastów społecznych w kraju (religijnych, kulturowych, językowych, etnicznych i edukacyjnych) oraz ich wpływu na różnicowanie statusu społecznego i możliwości rozwoju różnych grup ludności.	Uczeń: – na podstawie mapy ogólnogeograficznej oraz map tematycznych określa położenie geograficzne Indii i charakteryzuje środowisko naturalne tego kraju, w tym: kształtowanie powierzchni, warunki klimatyczne i zasoby surowców mineralnych; – poznaje cechy społeczne, w tym: kontrasty religijne, kulturowe, językowe, etniczne i edukacyjne, oraz ich wpływ na różnicowanie statusu społecznego i na rozwój różnych grup ludności; – poznaje kontrasty ekonomiczne kraju i ich przyczyny; – określa przyczyny i skutki zatrudniania nisko opłacanych, wykształconych, anglojęzycznych pracowników hinduskich jako kadry międzynarodowych przedsiębiorstw i instytucji;	XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: Azja jako kontynent kontrastów geograficznych; pacyficzny „pierścień ognia”; klimat monsunowy w Azji Południowo-Wschodniej; Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych; Chiny – rozmieszczenie ludności, problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych; Bliski Wschód – kultura regionu, ropa naftowa, obszar konfliktów zbrojnych. Uczeń: 8) przedstawia możliwości rozwoju gospodarczego Indii oraz kontrasty społeczne w tym kraju.	Dobry maharadża Jam Saheb Shri Digvijaysinhji (<i>Więcej na temat</i>).

Numer i temat lekcji	Treści nauczania w podręczniku	Oczekiwane osiągnięcia ucznia	Warunki i sposoby realizacji	Aktywność ucznia	Wymagania szczegółowe z PP	Propozycje rozszerzenia treści
	– cechy współczesnej gospodarki Indii: dominacja usług w strukturze PKB, silna pozycja przemysłu i ogromny udział zatrudnionych w rolnictwie (ponad połowa ludności); – miejsce Indii w gospodarce światowej.		Poznanie – na podstawie danych statystycznych – miejsca Indii w gospodarce światowej oraz cech współczesnej gospodarki tego kraju i możliwości jej rozwoju. Określenie znaczenia wykształcenia, powszechnej znajomości języka angielskiego oraz niskich oczekiwań płacowych pracowników hinduskich jako kadry międzynarodowych przedsiębiorstw i instytucji. Wyjaśnianie, jak ważne są postawa ciekawości świata i pełne poszanowanie innych kultur i religii.	– na podstawie materiałów źródłowych poznaje dane demograficzne Indii i określa problemy związane ze zwiększającą się w szybkim tempie liczbą ludności i wciąż dużym odsetkiem zatrudnionych w rolnictwie; – na podstawie danych statystycznych określa pozycję i znaczenie Indii w gospodarce światowej, a także prognozuje kierunki rozwoju tego kraju.		
6. Bliski Wschód – różnorodność kulturowa i konflikty zbrojne (1.6)	– obszar Bliskiego Wschodu – położenie, granice, państwa regionu; – mieszkańcy regionu; – islam – dominująca religia w regionie; – Jerozolima jako święte miasto trzech religii; – konflikt palestyńsko-izraelski; – Irak: interwencje zbrojne Stanów Zjednoczonych i sił międzynarodowych oraz wojna domowa; – Kurdowie i ich dążenie do własnej państwowości; – wojna domowa w Syrii;	Uczeń: – określa położenie geograficzne i podział polityczny Bliskiego Wschodu; – charakteryzuje środowisko przyrodnicze Bliskiego Wschodu; – wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie, identyfikuje ich główne przyczyny i skutki; – wyjaśnia pojęcia: uchodźca, kryzys migracyjny; – wykazuje postawę poszanowania innych kultur i religii oraz zainteresowanie nimi.	Określenie na podstawie map położenia geograficznego Bliskiego Wschodu oraz jego podziału politycznego. Charakterystyka środowiska przyrodniczego regionu, w szczególności klimatu. Poznanie narodowości oraz głównych religii regionu (w tym islamu jako religii dominującej) i określenie ich wpływu na życie mieszkańców państw. Na podstawie map tematycznych oraz aktualnych informacji (np. z mediów) wskazuje miejsca konfliktów zbrojnych w regionie, poznaje ich główne przyczyny oraz skutki, np. konflikt izraelsko-palestyński, syryjski, inne aktualne.	Uczeń: – na podstawie map określa położenie geograficzne i podział polityczny Bliskiego Wschodu oraz jego środowisko przyrodnicze (w szczególności cechy klimatu); – poznaje narodowości oraz religie regionu (w tym dominującą – islam) i określa ich wpływ na życie mieszkańców i gospodarkę państw; – poznaje przykłady konfliktów zbrojnych w regionie (np. izraelsko-palestyński, syryjski), dążeń niepodległościowych narodów bez państwa (np. Kurdów), działalności organizacji terrorystycznych, masowy ruch protestacyjny arabskiej wiosny;	XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: Azja jako kontynent kontrastów geograficznych; pacyficzny „pierzścień ognia”; klimat monsunowy w Azji Południowo-Wschodniej; Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych; Chiny – rozmieszczenie ludności, problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych; Bliski Wschód – kultura regionu, ropa naftowa, obszar konfliktów zbrojnych. Uczeń: 9) charakteryzuje region Bliskiego Wschodu	Projekt w grupach: <i>Czy cyfry arabskie zawdzięczamy Arabom?</i> Osiągnięcia najstarszych cywilizacji azjatyckich w matematyce i innych dziedzinach nauki.

	– Iran i jego rola we współczesnej polityce w regionie – arabska wiosna.		Poznaje i rozumie dążenia niepodległościowe narodów bez państwa (np. Kurdów). Wyjaśnianie, jak ważna jest postawa ciekawości świata przy pełnym poszanowaniu innych kultur i religii.	– na podstawie materiałów źródłowych (np. w podręczniku oraz udostępnianych w mediach) wskazuje na mapach miejsca aktualnych konfliktów zbrojnych, identyfikuje ich główne przyczyny i skutki; – wykazuje zainteresowanie innymi kulturami i religiami, rozwija postawę ich poszanowania.	pod względem cech kulturowych oraz zasobów ropy naftowej i poziomu rozwoju gospodarczego; 10) wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie, identyfikuje ich główne przyczyny i skutki.	
7. Zasoby ropy naftowej i rozwój gospodarczy Bliskiego Wschodu (1.7)	– zasoby ropy naftowej na świecie i w krajach Bliskiego Wschodu; – dominująca rola Arabii Saudyjskiej w światowym handlu ropą naftową; – Organizacja Państw Eksportujących Ropę Naftową (OPEC); – państwa mające największe zasoby ropy naftowej, państwa o największym wydobyciu tego surowca i najwięksi eksporterzy; – pomysły na inwestycje dochodów z ropy naftowej i zapewnienie rozwoju gospodarczego w przyszłości na przykładzie Zjednoczonych Emiratów Arabskich (ZEA); – wskaźnik rozwoju społecznego (HDI).	Uczeń: – podaje główne obszary występowania ropy naftowej w regionie; – charakteryzuje region Bliskiego Wschodu pod względem cech kulturowych oraz zasobów ropy naftowej i poziomu rozwoju gospodarczego; – analizuje wpływ występowania ropy naftowej na rozwój gospodarczy regionu; – wyjaśnia pojęcia: <i>rafineria, baryłka ropy, embargo</i> .	Poznanie – na podstawie map tematycznych i danych statystycznych – głównych obszarów występowania i wydobycia ropy naftowej na świecie, w tym na Bliskim Wschodzie. Charakterystyka państw Bliskiego Wschodu pod względem cech kulturowych, zasobów ropy naftowej i poziomu rozwoju gospodarczego. Analiza światowego rynku handlu ropą naftową oraz udziału w nim krajów OPEC, w szczególności Arabii Saudyjskiej (w oparciu o aktualne dane statystyczne i informacje medialne). Dyskusja o pomysłach na rozwój państw regionu w przyszłości – na przykładzie ZEA. Porównanie poziomu gospodarczego i poziomu życia ludności wybranych krajów Bliskiego Wschodu. Wyjaśnianie, jak ważna jest postawa ciekawości świata przy poszanowaniu innych kultur i religii.	Uczeń: – na podstawie map tematycznych i danych statystycznych poznaje główne obszary występowania ropy naftowej na świecie, w tym na Bliskim Wschodzie; – charakteryzuje zróżnicowanie państw Bliskiego Wschodu pod względem cech kulturowych, zasobów ropy naftowej i poziomu rozwoju gospodarczego; – na podstawie danych statystycznych analizuje światowy rynek handlu ropą naftową oraz udział w nim krajów OPEC, w tym Arabii Saudyjskiej; – na podstawie dostępnych materiałów (w podręczniku oraz w innych źródłach) wskazuje pomysły dywersyfikacji dochodów państw regionu i zapewnienie rozwoju gospodarczego w przyszłości – na przykładzie ZEA; – na podstawie mapy wskaźnika HDI na świecie charakteryzuje poziom rozwoju ludności w wybranych państwach.	XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: Azja jako kontynent kontrastów geograficznych; pacyficzny „pierścień ognia”; klimat monsunowy w Azji Południowo-Wschodniej; Japonia – gospodarka na tle warunków przyrodniczych i społeczno-kulturowych; Chiny – rozmieszczenie ludności, problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych; Bliski Wschód – kultura regionu, ropa naftowa, obszar konfliktów zbrojnych. Uczeń: 9) charakteryzuje region Bliskiego Wschodu pod względem cech kulturowych oraz zasobów ropy naftowej i poziomu rozwoju gospodarczego.	Burdż Chalifa – najwyższy budynek świata (<i>Więcej na temat</i>). Projekt w grupach: <i>Architektura i sztuka arabska – cechy, współczesne i dawne przykłady w Azji i na innych kontynentach</i> .
8. Podsumowanie działu 1	Wiedomości i umiejętności z działu 1					

Numer i temat lekcji	Treści nauczania w podręczniku	Oczekiwane osiągnięcia ucznia	Warunki i sposoby realizacji	Aktywność ucznia	Wymagania szczegółowe z PP	Propozycje rozszerzenia treści
Dział 2. Afryka – wybrane zagadnienia						
9. Położenie Afryki i jego wpływ na klimat kontynentu (2.1)	– położenie geograficzne Afryki (względem równika oraz południka 0°, a także na półkulach: północnej oraz południowej, a także na wschodniej i zachodniej, ponadto – położenie względem mórz i oceanów, które oblewają Afrykę); – ukształtowanie powierzchni (w szczególności w strefie międzyzwrotnikowej); – cyrkulacja powietrza w strefie międzyzwrotnikowej: pasaty; – wpływ cyrkulacji pasatowej oraz prądów morskich na roczny rozkład opadów atmosferycznych w poszczególnych obszarach Afryki; – przyczyny występowania stref klimatycznych: równikowej wybitnie wilgotnej, podrównikowej (równikowej z porą deszczową i suchą) oraz zwrotnikowej suchej – zależność od cyrkulacji powietrza w strefie międzyzwrotnikowej.	Uczeń: – opisuje na podstawie mapy położenie geograficzne Afryki; – opisuje i wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej; – wykazuje związek cyrkulacji powietrza z rozmieszczeniem opadów atmosferycznych, zwłaszcza w strefie międzyzwrotnikowej; – wyjaśnia pojęcia: <i>cyrkulacja, pasat</i>.	Określenie położenia geograficznego Afryki na podstawie mapy świata (względem równika, południka 0°, na półkulach: północnej oraz południowej, a także na wschodniej i zachodniej, względem mórz i oceanów). Wskazywanie, które prądy morskie opływają Afrykę. Poznanie cyrkulacji powietrza w strefie międzyzwrotnikowej i jej wpływu na rozmieszczenie opadów. Analiza cech pasatów. Wyjaśnienie, w kontekście cyrkulacji pasatowej, występowania stref klimatycznych: równikowej wybitnie wilgotnej, podrównikowej (równikowej z porą deszczową i suchą) oraz zwrotnikowej suchej.	Uczeń: – na podstawie mapy ogólnogeograficznej opisuje położenie geograficzne Afryki, w szczególności względem równika, południka 0°, w sąsiedztwie mórz i oceanów oraz analizuje ukształtowanie powierzchni tego kontynentu; – podaje nazwy mórz oblewających Afrykę; – wymienia główne krainy geograficzne Afryki, wskazuje najwyższy szczyt kontynentu; – wykonuje doświadczenie wyjaśniające cyrkulację powietrza: Cyrkulacja, czyli krążenie cieczy lub powietrza (<i>Przekonaj się</i>); – poznaje cyrkulację pasatową w strefie międzyzwrotnikowej i jej wpływ na rozmieszczenie opadów; – wyjaśnia wpływ prądów morskich na klimat; – analizuje i wyjaśnia przyczyny występowania stref klimatycznych: równikowej wybitnie wilgotnej, podrównikowej (równikowej z porą deszczową i suchą) oraz zwrotnikowej suchej, wykazuje przy tym związek występowania stref z cyrkulacją powietrza w strefie międzyzwrotnikowej.	XV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki: położenie Afryki i jego wpływ na cyrkulację powietrza i rozmieszczenie opadów atmosferycznych; strefowość klimatyczno-roślinno-glebova; warunki gospodarowania człowieka w strefie Sahelu – problem zachowania równowagi ekologicznej; rozwój turystyki w Afryce; przyczyny niedożywienia w Afryce; tradycyjna i nowoczesna gospodarka w Afryce. Uczeń: 1) wykazuje związek rozmieszczenia opadów w Afryce z cyrkulacją powietrza w strefie międzyzwrotnikowej.	Wielkie Rowy Afrykańskie (<i>Więcej na temat</i>). Kolebka ludzkości – wąwóz Olduvai (<i>Więcej na temat</i>). Plakat: <i>Region Afryki, który mnie zainteresował</i> – charakterystyka regionu na podstawie materiału: Jak scharakteryzować dowolny region świata? (<i>Krok po kroku</i>).

10. Strefowość klimatyczno-roślinno-glebowa w Afryce (2.2)	– analiza map klimatycznych, roślinnych i glebowych; – cechy i rozmieszczenie stref klimatyczno-roślinno-glebowych w Afryce; – współzależność klimatu, roślinności i gleb na przykładzie Afryki; – zmiany w strefowości wywołane działalnością człowieka, jako przykład przystynnienie i zalesianie pasa na granicy sawanny i pustyni.	Uczeń: – wyjaśnia na podstawie map tematycznych istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce; – omawia związek stref oświetlenia Ziemi ze strefowością klimatyczno-roślinno-glebową kontynentu; – ocenia wpływ warunków klimatycznych na rozwój rolnictwa w poszczególnych strefach klimatycznych; – omawia wpływ rozmieszczenia sum opadów atmosferycznych na rozwój rolnictwa Afryki.	Analiza map i danych klimatycznych (ilość i rozkład opadów, średnie miesięczne temperatury powietrza) oraz map roślinności i gleb Afryki. Wyjaśnianie na podstawie wyżej wymienionych źródeł istnienia strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej na tym kontynencie. Charakterystyka stref klimatyczno-roślinno-glebowych pod względem cech klimatu (na podstawie klimatogramów), typowej roślinności naturalnej (formacji roślinnej) oraz typowych gleb. Wskazanie przykładów astrefowości klimatu, gleb i roślinności w różnych częściach Afryki.	Uczeń: – analizuje mapy: klimatyczną, roślinności i glebową Afryki, a następnie wyjaśnia na ich podstawie istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej na tym kontynencie; – charakteryzuje każdą strefę pod względem cech klimatu (na podstawie klimatogramów), typowej roślinności naturalnej (formacji roślinnej) oraz typowych gleb; – na podstawie analizy mapy ukształtowania powierzchni Afryki, gleb, rozmieszczenia prądów morskich wokół Afryki wskazuje przykłady klimatów, gleb i typów roślinności występujących niezależnie od stref (astrefowych); – oblicza wartości temperatury powietrza na określonej wysokości (<i>Krok po kroku</i>); umiejętność może być ćwiczona także przy innych kontynentach.	XV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki: położenie Afryki i jego wpływ na cyrkulację powietrza i rozmieszczenie opadów atmosferycznych; strefowość klimatyczno-roślinno-glebową; warunki gospodarowania człowieka w strefie Sahelu – problem zachowania równowagi ekologicznej; rozwój turystyki w Afryce; przyczyny niedożywienia w Afryce; tradycyjna i nowoczesna gospodarka w Afryce. Uczeń: 2) wyjaśnia na podstawie map tematycznych istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce.	Projekty w grupach dotyczące Nilu – opracowane w dowolny sposób (prezentacja multimedialna, plakaty): – <i>Poszukiwanie źródeł Nilu,</i> – <i>Od źródeł do ujścia Nilu – przez jakie strefy klimatyczne płynie Nil?</i> – <i>Jak powstały żyzne mady w dolinie Nilu, zwłaszcza w delcie?</i> – <i>Wpływ zasypki na Nilu w Asuanie na ilość niesionych osadów przez tę rzekę.</i>
11. Zróżnicowanie rolnictwa w Afryce (2.3)	– zróżnicowanie regionalne w Afryce; – podobieństwa i różnice między państwami Afryki; – przyczyny dysproporcji w rozwoju; – Sahel (strefa Sahelu); – położenie regionu; – klimat regionu; – roślinność naturalna i jej zależność od ilości opadów;	Uczeń: – na podstawie mapy politycznej Afryki analizuje przebieg granic państw afrykańskich; – poznaje przyczyny takiego ich przebiegu; – na podstawie tekstu i mapy rozkładu opadów w podręczniku podaje charakterystyczne cechy Sahelu; – na podstawie mapy ogólnogeograficznej Afryki opisuje położenie Sahelu;	Analiza mapy politycznej Afryki, wskazanie przyczyn i skutków współczesnego przebiegu granic państw. Wskazanie podobieństw i różnic między wybranymi krajami afrykańskimi. Określenie granic i cech przyrodniczych strefy Sahelu – wnioskowanie na temat warunków życia i gospodarowania jej coraz liczniejszych mieszkańców, w tym sposobów rolniczego wykorzystania terenu.	Uczeń: – na mapie politycznej Afryki śledzi granice państw afrykańskich i poznaje przyczyny ich przebiegu; – wskazuje strefę Sahelu na mapie i omawia jej cechy klimatyczno-roślinno-glebowe, następnie wnioskuje o warunkach życia jej mieszkańców; – poznaje sposoby rolniczego wykorzystania Sahelu (pasterstwo koczownicze, sposoby uprawy roślin);	XV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki: położenie Afryki i jego wpływ na cyrkulację powietrza i rozmieszczenie opadów atmosferycznych; strefowość klimatyczno-roślinno-glebową; warunki gospodarowania człowieka w strefie Sahelu – problem zachowania równowagi ekologicznej; rozwój turystyki w Afryce; Przyczyny niedożywienia w Afryce; tradycyjna i nowoczesna gospodarka w Afryce.	Projekt w grupach: <i>Album roślin afrykańskich, z których korzystamy w Polsce, np. w kuchni, do produkcji kosmetyków, leków.</i>

Numer i temat lekcji	Treści nauczania w podręczniku	Oczekiwane osiągnięcia ucznia	Warunki i sposoby realizacji	Aktywność ucznia	Wymagania szczegółowe z PP	Propozycje rozszerzenia treści
	– możliwości i ograniczenia (bariery) rolniczego wykorzystania Sahelu (pasterstwo koczownicze i uprawy roślin); – wzrost liczby ludności i zapotrzebowania na żywność, zmiany w sposobie gospodarowania; – niedobory wody i pustynnienie; – projekty mające na celu zatrzymanie procesu pustynnienia, np. projekt Wielki Zielony Mur; – typy gospodarki rolnej w Afryce (w szczególności rolnictwo żarowo-odłogowe i nowoczesne plantacyjne).	– wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu oraz przyczyny procesu pustynnienia; – ocenia wpływ warunków klimatycznych na rozwój rolnictwa w strefie Sahelu; – uzasadnia potrzebę racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody w środowisku charakteryzującym się poważnymi niedoborami słodkiej wody w omawianym regionie; – przedstawia cechy rolnictwa w Afryce.	Wyjaśnienie przyrodniczych i pozaprzyrodniczych przyczyn pustynnienia w strefie Sahelu oraz poznanie sposobów zapobiegania temu procesowi – problem zachowania równowagi ekologicznej w regionie.	– analizuje związki między warunkami przyrodniczymi, wzrostem liczby ludności i zapotrzebowania na żywność a zmianami w sposobie wykorzystania ziemi; – opisuje proces pustynnienia jako efekt gospodarowania i warunków przyrodniczych, poznaje projekty jego zahamowania; – uzasadnia potrzebę racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody w środowisku charakteryzującym się poważnymi niedoborami słodkiej wody w omawianym regionie; – poznaje cechy różnych typów rolnictwa stosowanych w Afryce.	Uczeń: 3) wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu oraz przyczyny procesu pustynnienia; 6) określa rolę tradycyjnych i nowoczesnych działań gospodarki w rozwoju wybranych krajów Afryki.	
12. Przyczyny i skutki niedożywienia ludności Afryki na przykładzie Etiopii (2.4)	– Etiopia – położenie geograficzne państwa i jego konsekwencje; – następstwa różnych sposobów użytkowania ziemi; – zapotrzebowania na żywność i możliwości jego zaspokojenia w różnych regionach Afryki; – przyczyny i skutki głodu i niedożywienia;	Uczeń: – na podstawie map Afryki i świata opisuje położenie geograficzne Etiopii; – omawia warunki klimatyczne i przyrodnicze Etiopii; – na podstawie tekstów źródłowych identyfikuje przyczyny i skutki niedożywienia ludności Afryki na przykładzie Etiopii; – opisuje warunki życia ludności Etiopii;	Określenie położenia geograficznego Etiopii na podstawie map tematycznych Afryki i świata. Charakterystyka warunków klimatycznych kraju. Zrozumienie różnic między głodem a niedożywieniem. Omówienie zapotrzebowania na żywność i możliwości jego zaspokojenia w różnych regionach Afryki.	Uczeń: – korzysta z map Afryki i świata w celu opisania położenia geograficznego Etiopii; – analizuje różne sposoby rolniczego użytkowania ziemi i ocenia ich skutki; – poznaje, np. na podstawie mapy tematycznej w podręczniku, obszary głodu na świecie, w tym w krajach Afryki; – omawia przyczyny i skutki głodu i niedożywienia na przykładzie Etiopii;	XV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki: położenie Afryki i jego wpływ na cyrkulację powietrza i rozmieszczenie opadów atmosferycznych; strefowość klimatyczno-roślinno-glebova; warunki gospodarowania człowieka w strefie Sahelu – problem zachowania równowagi ekologicznej; rozwój turystyki w Afryce; przyczyny niedożywienia w Afryce; tradycyjna i nowoczesna gospodarka w Afryce.	Projekt w grupach: Każdy powinien mieć szansę – poszukiwanie informacji o działaniach organizacyjnych pomocowych podobnych do opisanych w tekście źródłowym w treści lekcji, w które uczniowie mogą się zaangażować.

	– działania rządu Etiopii w walce z suszą, skutkami wycinki drzew i zmianami klimatycznymi (m.in. akcja sadzenia ok. 200 mln drzew).	– określa związki między problemami wyżywienia, występowaniem chorób a poziomem życia w Etiopii; – posługuje się pojęciami: <i>niedożywienie, głód, głód utajony</i>. – przełamuje stereotypy w postrzeganiu Afryki i jej mieszkańców.	Identyfikacja – na podstawie tekstów źródłowych – przyczyn i skutków niedożywienia ludności Afryki na przykładzie Etiopii. Poznanie – m.in. na podstawie aktualnych tekstów i danych statystycznych – działań lokalnych i międzynarodowych podejmowanych w celu zmniejszenia głodu i niedożywienia w Etiopii i innych państwach Afryki. Dyskusja przełamująca stereotypy w postrzeganiu Afryki.	– poznaje działania rządu Etiopii w walce z suszą, skutkami wycinki drzew i zmianami klimatycznymi; – analizuje, np. na podstawie materiałów źródłowych w podręczniku lub aktualnie publikowanych w mediach, sposoby zapobiegania problemom chorób, niedożywienia i głodu w Etiopii i innych krajach, zwłaszcza Afryki, proponuje inne działania i własną aktywność w tym zakresie; – przełamuje stereotypy w postrzeganiu Afryki.	Uczeń: 5) identyfikuje na podstawie tekstów źródłowych przyczyny i skutki niedożywienia ludności Afryki.	Podjęcie próby realizacji wybranych działań pomocowych (przy wsparciu osób dorosłych).
13. Przyczyny i skutki rozwoju turystyki na przykładzie Kenii (2.5)	– cechy przyrodnicze warunkujące ruch turystyczny (nadmorskie położenie, klimat, roślinność i świat zwierzęcy, masywy wulkaniczne, w tym Kilimandżaro, jeziora); – walory kulturowe (różnorodność etniczna mieszkańców, odrębność budownictwa i stylu życia, wielkie miasta i ich typowe atrakcje, obiekty na liście UNESCO); – zagrożenia dla ruchu turystycznego, np. choroby tropikalne, konflikty zbrojne, zamachy terrorystyczne;	Uczeń: – na podstawie map Afryki i świata opisuje położenie geograficzne Kenii; – określa związki między walorami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki w Kenii; – ocenia wpływ turystyki na życie społeczności kenijskiej i środowisko naturalne; – ocenia pozytywny i negatywny wpływ turystyki na gospodarkę Kenii i innych krajów afrykańskich; – posługuje się pojęciami: <i>turystyka masowa i turystyka zrównoważona</i>.	Określenie położenia geograficznego Kenii na podstawie map tematycznych Afryki i świata. Poznanie przyrodniczych i kulturowych walorów turystycznych Kenii, jej infrastruktury i dostępności turystycznej. Analiza danych statystycznych i map tematycznych (np. w podręczniku) przedstawiających wielkość i kierunki turystyki przyjazdowej w Kenii. Wyjaśnienie przyczyn zmian w intensywności ruchu turystycznego (np. działania promocyjne rządu Kenii, światowe zagrożenia epidemiami czy terroryzmem). Wyszukanie aktualnych danych na temat ruchu turystycznego w Kenii.	Uczeń: – lokalizuje Kenię na mapie Afryki; – określa, w której strefie klimatycznej i krajobrazowej znajduje się Kenia; – poznaje przyrodnicze i kulturowe walory turystyczne Kenii, jej infrastrukturę i dostępność turystyczną; – analizuje, np. na podstawie danych statystycznych i map tematycznych w podręczniku, a także najaktualniejszych danych turystykę przyjazdową w Kenii; – wyjaśnia przyczyny zmian w intensywności ruchu turystycznego (np. działania promocyjne rządu Kenii, światowe zagrożenia epidemiami czy terroryzmem);	XV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki: położenie Afryki i jego wpływ na cyrkulację powietrza i rozmieszczenie opadów atmosferycznych; strefowość klimatyczno-roślinno-glebową; warunki gospodarowania człowieka w strefie Sahelu – problem zachowania równowagi ekologicznej; rozwój turystyki w Afryce; przyczyny niedożywienia w Afryce; tradycyjna i nowoczesna gospodarka w Afryce. Uczeń: 4) określa związki między walorami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie wybranego kraju Afryki;	Wielkie miasta Afryki – cel podróży (<i>Więcej na temat</i>). Projekty indywidualne, które po połączeniu mogą utworzyć minialbum: <i>Miejsce w Kenii, w którym chcę spędzić wakacje</i>.

Numer i temat lekcji	Treści nauczania w podręczniku	Oczekiwane osiągnięcia ucznia	Warunki i sposoby realizacji	Aktywność ucznia	Wymagania szczegółowe z PP	Propozycje rozszerzenia treści
	wielkość ruchu turystycznego w Kenii; działania państwa promujące turystykę; szanse i zagrożenia dla Kenii wynikające z rozwoju ruchu turystycznego.		Ocena szans i zagrożeń wynikających dla Kenii z rozwoju ruchu turystycznego. Wskazywanie poglądów na temat Afryki, które można uznać za stereotypy. Dyskusja przełamująca stereotypy w postrzeganiu Afryki.	ocenia szanse i zagrożenia dla Kenii wynikające z rozwoju turystyki.	6) określa rolę tradycyjnych i nowoczesnych działań gospodarki w rozwoju wybranych krajów Afryki.	
14. Rozwój tradycyjnej i nowoczesnej gospodarki w Afryce (2.6)	tradycyjne i nowoczesne działy przemysłu i usług we współczesnej Afryce; przykłady państw wysoko i bardzo słabo rozwiniętych gospodarczo; szanse na rozwój i zagrożenia dla państw i mieszkańców Afryki.	Uczeń: na podstawie map tematycznych oraz danych statystycznych analizuje poziom rozwoju państw afrykańskich i kwalifikuje je do grup o różnym stopniu rozwoju; podaje przykłady krajów wysoko rozwiniętych Afryki oraz charakteryzuje wybrane cechy ich gospodarki; podaje przykłady biednych krajów afrykańskich oraz charakteryzuje wybrane cechy ich gospodarki; uzasadnia, z czego wynikają niektóre problemy gospodarcze krajów afrykańskich; określa rolę tradycyjnych i nowoczesnych działań gospodarki w rozwoju wybranych krajów Afryki.	Analiza map tematycznych oraz danych statystycznych w celu określenia poziomu rozwoju państw afrykańskich w porównaniu do innych na świecie (np. według wskaźnika HDI oraz PKB per capita). Wskazanie przykładów krajów Afryki wysoko i słabo rozwiniętych oraz charakterystyka wybranych cech ich gospodarki. Poznanie zróżnicowania społeczno-gospodarczego oraz roli tradycyjnych i nowoczesnych działań gospodarki w rozwoju wybranych krajów Afryki. Charakterystyka szans rozwoju i wskazanie zagrożenia dla państw i mieszkańców Afryki. Dyskusja przełamująca stereotypy w postrzeganiu Afryki.	Uczeń: analizuje i określa poziom rozwoju państw afrykańskich w porównaniu do wybranych innych na świecie, np. na podstawie mapy wartości PKB i mapy udziału usług w tworzeniu PKB w podręczniku; porównuje wybrane państwa afrykańskie pod względem rozwoju gospodarczego i kwalifikuje je do grup o różnym stopniu rozwoju; podaje przykłady krajów Afryki wysoko i słabo rozwiniętych oraz charakteryzuje wybrane cechy ich gospodarki; poznaje rolę tradycyjnych i nowoczesnych działań gospodarki w rozwoju wybranych krajów Afryki; ocenia szanse na rozwój i zagrożenia dla państw i mieszkańców Afryki.	XV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki: położenie Afryki i jego wpływ na cyrkulację powietrza i rozmieszczenie opadów atmosferycznych; strefowość klimatyczno-roślinno-glebową; warunki gospodarowania człowieka w strefie Sahelu problem zachowania równowagi ekologicznej; rozwój turystyki w Afryce; przyczyny niedożywienia w Afryce; tradycyjna i nowoczesna gospodarka w Afryce. Uczeń: 6) określa rolę tradycyjnych i nowoczesnych działań gospodarki w rozwoju wybranych krajów Afryki.	Projekt w grupach lub indywidualny: <i>Laureaci Nagrody Nobla z krajów Afryki.</i>
15. Podsumowanie działu 2	Wiadomości i umiejętności z działu 2					

Dział 3. Ameryka – wybrane zagadnienia

16. Środowisko przyrodnicze Ameryki (3.1)	– podział Ameryki (Północna, Południowa, Środkowa, Łacińska); – rozciągłość południkowa Ameryki; – ukształtowanie powierzchni i położenie Ameryki Północnej i Ameryki Południowej; – ukształtowanie powierzchni Ameryki i jego wpływ na klimat; – wody powierzchniowe; – roślinność naturalna Ameryki.	Uczeń: – na podstawie map Ameryki i świata opisuje położenie geograficzne Ameryki; – na podstawie map tematycznych określa prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej; – charakteryzuje wpływ rozciągłości południkowej i ukształtowania powierzchni na klimat i inne elementy środowiska przyrodniczego Ameryki; – wyjaśnia zależności między elementami środowiska przyrodniczego.	Opisanie położenia geograficznego i podziału Ameryki na podstawie map ogólnogeograficznych. Określenie na podstawie map tematycznych prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej. Charakterystyka wpływu rozciągłości południkowej i ukształtowania powierzchni na klimat i inne elementy środowiska przyrodniczego Ameryki. Wyjaśnienie zależności między elementami środowiska przyrodniczego Ameryki.	Uczeń: – opisuje położenie geograficzne Ameryki na podstawie map świata, zwraca uwagę na dużą rozciągłość południkową i jej wpływ na klimat i inne cechy środowiska przyrodniczego; – określa podział Ameryki na dwa kontynenty; – na podstawie map tematycznych analizuje prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej; – na podstawie map tematycznych poznaje główne cechy wód powierzchniowych Ameryki; – wskazuje zależności między elementami środowiska przyrodniczego.	XVI. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Ameryki Południowej: rozciągłość południkowa i ukształtowanie powierzchni; cyklony w Ameryce Północnej; problemy zagospodarowania Amazonii; sytuacja rdzennej ludności; slumsy w wielkich miastach; megalopolis; Dolina Krzemowa jako przykład technopolii; znaczenie gospodarcze Stanów Zjednoczonych w świecie. Uczeń: 1) przedstawia cechy ukształtowania powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map.	Projekt w grupach lub indywidualny: – <i>Poszukiwanie źródeł Amazonki,</i> – <i>Dlaczego w Andach jeden z lodowców nosi nazwę Lodowca Polaków?</i>, – <i>Pierwsza polska wyprawa w Andy w latach 1933–1934,</i> – <i>Rzeka Colca i wiele innych rzek Ameryki zdobytych jako pierwsze przez Polaków</i> – <i>wyprawa Canoandes '79.</i> Plakat: <i>Region Ameryki, który zainteresował mnie najbardziej</i> – charakterystyka regionu na podstawie materiału: Jak scharakteryzować dowolny region świata? (<i>Krok po kroku</i>).
17. Klimat Ameryki i jego wpływ na zasięg upraw i lasów (3.2)	– astrefowe czynniki klimatotwórcze oddziałujące na klimat Ameryki, – w tym: odległość od morza, prądy morskie i ich wpływ na cyrkulację powietrza; – tornada: przyczyny, obszary występowania (Aleja Tornad w Stanach Zjednoczonych), przebieg i skutki; – cyklony tropikalne: przyczyny, obszary występowania, przebieg i skutki.	Uczeń: – identyfikuje przyczyny i skutki występowania tornad i cyklonów – tropikalnych w Ameryce Północnej.	Przypomnienie strefowych i astrefowych czynników klimatotwórczych, wskazanie najważniejszych z nich w Ameryce oraz określenie ich wpływu na klimat. Analiza map i danych klimatycznych (np. w podręczniku). Poznanie przyczyn, przebiegu i skutków występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce Północnej. Uzupełnienie informacji o cyklonach tropikalnych poprzez określenie ich miejsc występowania w różnych częściach świata i poznanie ich lokalnych nazw.	Uczeń: – na podstawie map w podręczniku wymienia strefy klimatyczne i krajobrazowe Ameryki Północnej; – na podstawie map tematycznych, np. w podręczniku, charakteryzuje astrefowe czynniki klimatotwórcze i wykazuje ich wpływ na różnorodność klimatu – tymczasem obu kontynentów – poznaje przyczyny, przebieg i skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce Północnej;	XVI. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Ameryki Południowej: rozciągłość południkowa i ukształtowanie powierzchni; cyklony w Ameryce Północnej; problemy zagospodarowania Amazonii; sytuacja rdzennej ludności; slumsy w wielkich miastach; megalopolis Dolina Krzemowa jako przykład technopolii; znaczenie gospodarcze Stanów Zjednoczonych w świecie.	Projekt w grupach: – Kanada – państwo i jego mieszkańcy, np. według opisu: Jak scharakteryzować dowolny region świata? (<i>Krok po kroku</i>), – Wpływ klimatu na sposób zabudowy w wybranych regionach Ameryki (wybrane przykłady).

Numer i temat lekcji	Treści nauczania w podręczniku	Oczekiwane osiągnięcia ucznia	Warunki i sposoby realizacji	Aktywność ucznia	Wymagania szczegółowe z PP	Propozycje rozszerzenia treści
				– na podstawie analizy mapy, np. w podręczniku, określa miejsca występowania cyklonów tropikalnych na Ziemi i poznaje ich nazwy w różnych częściach świata.	Uczeń: 2) identyfikuje skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce Północnej.	
18. Amazonia – gospodarka i ekologia (3.3)	– obszar Amazonii i jego położenie; – cechy klimatu i roślinności Amazonii; – wyjątkowość świata przyrody Amazonii; – zasoby środowiska przyrodniczego Amazonii (surowce mineralne, drewno, potencjalne tereny pod uprawy); współczesna ludność Amazonii w różnych państwach, w tym tradycyjnie żyjący rdzenni mieszkańcy i ich problemy; – przyczyny wylesiania Amazonii; – konflikt interesów między koniecznością i prawem do zasobów dla gospodarki poszczególnych państw – a ekologicznymi skutkami wylesiania.	Uczeń: – na podstawie mapy występowania wilgotnych lasów równikowych na świecie oraz mapy Ameryki Południowej opisuje położenie geograficzne Amazonii; – charakteryzuje klimat i inne cechy środowiska przyrodniczego regionu; – opisuje życie ludzi w Amazonii – na podstawie wyszukanych przez siebie źródeł określa tempo wylesiania lasów Amazonii; – identyfikuje konflikt interesów między gospodarczym wykorzystaniem Amazonii a ekologicznymi skutkami jej wylesiania.;	Określenie i lokalizacja obszaru Amazonii na mapach świata i na mapie Ameryki Południowej. Charakterystyka środowiska przyrodniczego regionu, w tym zasobów naturalnych. Poznanie życia ludności współczesnej Amazonii (w tym tradycyjnie żyjących rdzennych mieszkańców), a także ich oczekiwań i problemów. Wyjaśnienie przyczyn, sposobów i skutków gospodarczego wykorzystania Amazonii. Identyfikacja konfliktu interesów między gospodarczym wykorzystaniem Amazonii a ekologicznymi skutkami jej wylesiania. Zapoznanie ze sposobami gospodarowania w Amazonii zgodnymi z rozwojem zrównoważonym.	Uczeń: – określa i lokalizuje obszar Amazonii na mapach świata i na mapie Ameryki Południowej; – charakteryzuje cechy klimatu (np. na podstawie klimatogramu zamieszczonego w podręczniku) i roślinności na tym obszarze, zwraca przy tym uwagę na bardzo dużą różnorodność biologiczną; – opisuje warunki i zróżnicowanie stylu życia mieszkańców współczesnej Amazonii, w tym tradycyjnie żyjących rdzennych mieszkańców; – wyszukuje informacje na temat wielkości wylesiania lasów amazońskich; – poznaje przyczyny i skutki gospodarczego wykorzystania Amazonii; – identyfikuje konflikt interesów między koniecznością i prawem do zasobów dla gospodarki poszczególnych państw a ekologicznymi skutkami wylesiania.	XVI. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Ameryki Południowej: rozciągłość południkowa i ukształtowanie powierzchni; cyklony w Ameryce Północnej; problemy zagospodarowania Amazonii; sytuacja rdzennej ludności; slumsy w wielkich miastach; megalopolis; Dolina Krzemowa jako przykład technopolii; znaczenie gospodarcze Stanów Zjednoczonych w świecie. Uczeń: 3) identyfikuje konflikt interesów między gospodarczym wykorzystaniem Amazonii a ekologicznymi skutkami jej wylesiania.	Projekt indywidualny lub w grupach: <i>Polonia w Brazylii</i> lub <i>Polonia w Ameryce Południowej</i>. Notatka: <i>Certyfikaty gwarantujące, że w czasie wytwarzania danego produktu przestrzegano zasad zrównoważonej o rozwoju</i>. Wyszukanie produktów oznaczonych odpowiednim certyfikatem (np. na podstawie materiału <i>Ciekawe!</i> w podręczniku).

19. Sytuacja rdzennej ludności Ameryki i cechy wielkich miast (3.4)	– rdzenni mieszkańcy Ameryki Północnej i Ameryki Południowej; Indianie, Inuici, Aleuci; – negatywny wpływ Europejczyków na rdzenne narody Ameryki i ich kulturę (w tym pozbawianie ziemi i wpływanie na zmianę tradycyjnych warunków życia); – współczesna sytuacja rdzennej ludności na przykładzie wybranych państw; – formy, lokalizacja i cechy wielkich zespołów miejskich typu megalopolis – w Ameryce Północnej; dzielnice biedy (slumsy, fawele) w wielkich miastach Ameryki Południowej; przyczyny powstawania slumsów, warunki życia i problemy ich mieszkańców.	Uczeń: – ocenia sytuację rdzennej ludności oraz wyjaśnia przyczyny zanikania kultur pierwotnych na przykładzie Ameryki Północnej lub Ameryki Południowej; – określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej oraz wyjaśnia przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej; – wykazuje pozytywne i negatywne skutki życia ludności w wielkim mieście; – omawia warunki życia w slumsach Ameryki Południowej.	Wyjaśnienie, kim są rdzenni mieszkańcy Ameryki Północnej i Ameryki Południowej. Ocena wpływu Europejczyków na rdzenne narody Ameryki i ich kulturę. Charakterystyka współczesnej sytuacji rdzennej ludności na przykładzie wybranych narodów i państw Ameryki Północnej i Ameryki Południowej (np. według podręcznika i aktualnych informacji). Przypomnienie i uzupełnienie wiadomości dotyczących migracji, w tym migracji wewnętrznych, typów i rozwoju zespołów miejskich. Opis, lokalizacja i cechy wielkich zespołów miejskich typu megalopolis w Ameryce Północnej (na przykładzie BosWash). Wyjaśnienie przyczyn powstawania dzielnic biedy (slumsów, faweli) w wielkich miastach Ameryki Południowej; zapoznanie uczniów z warunkami życia i problemami ich mieszkańców. Dyskusja dotycząca pozytywnych i negatywnych skutków życia ludności w wielkim mieście.	Uczeń: – identyfikuje rdzenną ludność Ameryki; – ocenia wpływ Europejczyków na rdzenne narody Ameryki i ich kulturę (w tym pozbawianie ziemi i wpływanie na zmianę tradycyjnych warunków życia); – poznaje współczesną sytuację rdzennej ludności na przykładzie wybranych narodów i państw, np. na podstawie materiału w podręczniku; – wyjaśnia przyczyny zanikania kultur pierwotnych na przykładzie Ameryki Północnej lub Ameryki Południowej; – lokalizuje na mapie wielkie miasta Ameryki Północnej i Ameryki Południowej; wyjaśnia przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej; – określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej, np. na przykładzie megalopolis BosWash; – wymienia pozytywne – i negatywne skutki życia ludności w wielkim mieście.	XVI. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Ameryki Południowej: rozciągłość południkowa i ukształtowanie powierzchni; cyklony w Ameryce Północnej; problemy zagospodarowania Amazonii; sytuacja rdzennej ludności; slumsy w wielkich miastach; megalopolis; Dolina Krzemowa jako przykład technopolii; znaczenie gospodarcze Stanów Zjednoczonych w świecie. Uczeń: 4) ocenia sytuację rdzennej ludności na przykładzie Ameryki Północnej lub Ameryki Południowej; 5) określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej oraz wyjaśnia przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej.	<i>Link do wiedzy:</i> Kultury prekolumbijskie Ameryki. Meksyk – megamiasto, metropolia z długą historią (<i>Więcej na temat</i>). Projekt w grupach: <i>Rdzenni mieszkańcy Stanów Zjednoczonych i Kanady – ich historia i współczesność</i> (każda grupa wybiera jeden przykład).

Numer i temat lekcji	Treści nauczania w podręczniku	Oczekiwane osiągnięcia ucznia	Warunki i sposoby realizacji	Aktywność ucznia	Wymagania szczegółowe z PP	Propozycje rozszerzenia treści
20. Rola Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej. Problem nadprodukcji żywności (3.5)	– Stany Zjednoczone pierwszą gospodarką świata (PKB); – wskaźniki gospodarcze i rozwoju społecznego: PKB, w tym PKB <i>per capita</i>, HDI; – dane statystyczne dotyczące gospodarki i ich analiza; – rola polityczna i potęga militarna Stanów Zjednoczonych na arenie światowej.	Uczeń: – na podstawie danych statystycznych określa rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej.	Określenie położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych na podstawie map. Analiza danych statystycznych i wykazanie, że Stany Zjednoczone są światową potęgą gospodarczą. Analiza wskaźników: PKB ogółem, PKB <i>per capita</i>, HDI; porównanie ze wskaźnikami dla innych państw. Określenie roli Stanów Zjednoczonych w polityce międzynarodowej (w tym znaczenia militarnego). Dyskusja o źródłach sukcesu gospodarczego Stanów Zjednoczonych.	Uczeń: – lokalizuje Stany Zjednoczone na mapie; – na podstawie danych statystycznych, np. w podręczniku, określa współczesną rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej; – analizuje wskaźniki gospodarcze i rozwoju społecznego: PKB ogółem, PKB <i>per capita</i>, HDI; – ocenia rolę polityczną i potęgę militarną Stanów Zjednoczonych na arenie międzynarodowej; poznaje źródła sukcesu gospodarczego Stanów Zjednoczonych i o nich dyskutuje oraz dzieli je na przyrodnicze i pozaprzyrodnicze.	XVI. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Ameryki Południowej: rozciągłość południkowa i ukształtowanie powierzchni; cyklony w Ameryce Północnej; problemy zagospodarowania Amazonii; sytuacja rdzennej ludności; slumsy w wielkich miastach; megalopolis; Dolina Krzemowa jako przykład technopolii; znaczenie gospodarcze Stanów Zjednoczonych w świecie. Uczeń: 7) na podstawie danych statystycznych określa rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej.	Projekt indywidualny, np. zaprezentowany w formie plakatu: <i>Przykłady wpływu Stanów Zjednoczonych na kulturę masową.</i>
21. Dolina Krzemowa jako przykład technopolii (3.6)	– początki rozwoju zaawansowanych technologii, przyczyny powstania regionu zaawansowanych technologii w Dolinie Krzemowej; – współczesny rozwój technopolii; – wyjątkowość Doliny Krzemowej wśród innych tego typu technopolii na świecie; – nowoczesne technologie a rozwój rynku pracy;	Uczeń: – na przykładzie Doliny Krzemowej wyjaśnia przyczyny rozwoju technopolii oraz ich znaczenie w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy; – ocenia znaczenie rozwoju nowoczesnych technologii w kształtowaniu współczesnego rynku pracy i dla rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych.	Lokalizacja Doliny Krzemowej na mapie Ameryki Północnej i Stanów Zjednoczonych. Poznanie historii utworzenia regionu zaawansowanych technologii w Dolinie Krzemowej. Identyfikacja przedsiębiorstw i instytucji na terenie Doliny Krzemowej na podstawie mapy tematycznej (np. w podręczniku). Określenie znaczenia technopolii w kształtowaniu współczesnego rynku pracy i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.	Uczeń: – lokalizuje Dolinę Krzemową na mapie Ameryki Północnej i Stanów Zjednoczonych; – poznaje przyczyny utworzenia tej pierwszej technopolii na świecie; – na podstawie mapy tematycznej Doliny Krzemowej, np. w podręczniku, identyfikuje przedsiębiorstwa i instytucje na jej terenie; wyszukuje informacje na temat jednej z nich; – określa znaczenie nowoczesnych technologii w kształtowaniu rynku pracy i gospodarki opartej na wiedzy;	XVI. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Ameryki Południowej: rozciągłość południkowa i ukształtowanie powierzchni; cyklony w Ameryce Północnej; problemy zagospodarowania Amazonii; sytuacja rdzennej ludności; slumsy w wielkich miastach; megalopolis; Dolina Krzemowa jako przykład technopolii; znaczenie gospodarcze Stanów Zjednoczonych w świecie. Uczeń: 6) na przykładzie Doliny Krzemowej wyjaśnia przyczyny rozwoju technopolii oraz jej znaczenie w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.	Weekend bez technologii z Doliny Krzemowej (na podstawie opisu w podręczniku <i>Przekonaj się</i>). Projekt w grupach: <i>Polacy, którzy znacząco przyczynili się do rozwoju państw w Ameryce Południowej</i> (np. Ignacy Domeyko, Ernest Malinowski).

	– znaczenie innowacyjności i gospodarki opartej na wiedzy w rozwoju i pozycji Stanów Zjednoczonych w świecie.			– omawia znaczenie innowacyjności i gospodarki opartej na wiedzy w rozwoju i pozycji Stanów Zjednoczonych na świecie i ocenia wpływ przedsiębiorstw z Doliny Krzemowej na świat.		

22. Podsumowanie działu 3	Wiadomości i umiejętności z działu 3					

Dział 4. Australia i Oceania – wybrane zagadnienia. Obszary okołobiegunowe

23. Australia i Oceania – środowisko przyrodnicze (4.1)	– Australia i Oceania jako część świata, położenie; – zależność klimatu od czynników strefowych i astrefowych; – wpływ izolowanego położenia Australii i wysp Oceanii na odrębność świata roślin i zwierząt – wody powierzchniowe i baseny artezyjskie w Australii – wyspy Oceanii, specyficzne cechy środowiska przyrodniczego.	Uczeń: – na podstawie mapy fizycznej świata opisuje położenie geograficzne Australii i Oceanii; – przedstawia specyfikę środowiska przyrodniczego Australii i Oceanii (klimat, roślinność, gleby, wody powierzchniowe), w tym zasoby i znaczenie wód podziemnych (baseny artezyjskie); – omawia związek między położeniem, klimatem a zasobami wód powierzchniowych; – wyjaśnia przyczyny odrębności świata roślinnego i zwierzęcego Australii.	Opis położenia geograficznego Australii i Oceanii (w tym jej części: Polinezji, Melanezji, Mikronezji i Nowej Zelandii) na podstawie map ogólnogeograficznych i politycznych. Omówienie wpływu izolowanego położenia Australii i wysp Oceanii na odrębność świata roślin i zwierząt. Charakterystyka klimatu na podstawie map tematycznych i klimatogramów. Wyjaśnienie związku między klimatem a niewielkimi zasobami wód powierzchniowych Australii. Poznanie specyfiki i znaczenia wód podziemnych Australii (baseny artezyjskie).	Uczeń: – określa na mapie świata położenie geograficzne Australii i Oceanii (w tym jej części); – określa, jak izolacja Australii i wysp Oceanii wpłynęła na świat roślin i zwierząt; – na podstawie map tematycznych i klimatogramów charakteryzuje klimat Australii i Oceanii; – zauważa związek między klimatem a zasobami wód powierzchniowych – poznaje specyfikę i znaczenie wód podziemnych Australii (baseny artezyjskie); – wykonuje doświadczenie obrazujące sposób pozyskiwania wody ze studni artezyjskiej (<i>Przekonaj się</i>); – wyodrębnia specyficzne cechy środowiska przyrodniczego wysp Oceanii.	XVII. Wybrane problemy i regiony geograficzne Australii i Oceanii: środowisko przyrodnicze; rozmieszczenie ludności i gospodarka. Uczeń: 1) przedstawia specyfikę środowiska przyrodniczego Australii i Oceanii.	Jak powstaje atol? (<i>Więcej na temat</i>). Plakat: <i>Region Australii i Oceanii, który mnie zainteresował</i> – charakterystyka regionu na podstawie materiału: Jak scharakteryzować dowolny region świata? (<i>Krok po kroku</i>).

Numer i temat lekcji	Treści nauczania w podręczniku	Oczekiwane osiągnięcia ucznia	Warunki i sposoby realizacji	Aktywność ucznia	Wymagania szczegółowe z PP	Propozycje rozszerzenia treści
24. Australia – rozmieszczenie ludności i cechy gospodarki (4.2)	– ludność Australii: Aborygeni i ludność napływowa; – rozmieszczenie ludności, zależność gęstości zaludnienia od środowiska przyrodniczego, zwłaszcza od klimatu, oraz współczesne czynniki wpływające na gęstość zaludnienia (zmiany liczby ludności); – gospodarka Australii: rolnictwo (głównie chów owiec), przemysł (w tym górnictwo i nowoczesny przemysł przetwórczy), nowoczesne usługi; – wysokie miejsce gospodarki Australii w gospodarce świata.	Uczeń: – przedstawia rozmieszczenie ludności i główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych; – na podstawie map tematycznych przedstawia główne cechy gospodarki Australii; – ocenia wpływ turystyki na rozwój gospodarczy regionu; – określa poziom życia mieszkańców i miejsce gospodarki Australii w gospodarce świata.	Określenie cech wyróżniających Związek Australijski jako państwo. Poznanie sytuacji Aborygenów – rdzennej ludności Australii. Opis rozmieszczenia ludności Australii na podstawie map tematycznych i wyjaśnienie przyczyn nierównomierniej gęstości zaludnienia kraju (z powodu wpływu warunków klimatycznych, współczesnego rozwoju gospodarczego). Charakterystyka – na podstawie map tematycznych, np. w podręczniku – cech gospodarki Australii: rolnictwa (głównie chów owiec), przemysłu (w tym górnictwa i nowoczesnego przemysłu przetwórczego) i nowoczesnych usług. Wyjaśnienie wpływu warunków naturalnych na strukturę produkcji rolniczej. Określanie na podstawie danych statystycznych poziomu życia mieszkańców i miejsca Australii w gospodarce świata.	Uczeń: – identyfikuje Związek Australijski jako państwo, wskazuje je na mapie; – poznaje sytuację Aborygenów; – na podstawie map tematycznych określa rozmieszczenie ludności; – wyjaśnia zależność gęstości zaludnienia od środowiska przyrodniczego oraz wskazuje współczesne czynniki wpływające na gęstość zaludnienia; – na podstawie mapy gospodarczej opisuje najważniejsze cechy gospodarki Australii: rolnictwo (głównie chów owiec), przemysł (w tym górnictwo i nowoczesny przemysł przetwórczy), nowoczesne usługi; – zauważa wpływ warunków naturalnych na strukturę produkcji rolniczej (przewagę chowu zwierząt nad uprawą ziemi); – poznaje poziom życia mieszkańców i określa miejsce Australii w gospodarce świata.	XVII. Wybrane problemy i regiony geograficzne Australii i Oceanii: środowisko przyrodnicze; rozmieszczenie ludności i gospodarka. Uczeń: 2) przedstawia rozmieszczenie ludności i główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych.	Szkoła na odległość w Australii (dawniej szkoła radiowa, teraz internetowa <i>School of the Air</i> (<i>Więcej na temat</i>). Projekt w grupach: – <i>Nie tylko bumerangi i kangury – osobliwości i atrakcje turystyczne Australii i Oceanii.</i> – <i>Śladami Pawła Edmunda Strzeleckiego w Australii.</i>
25. Środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktydy (4.3)	– Arktyka i Antarktyka – obszary lądowe i wodne, granice, położenie geograficzne; – status prawny Antarktydy, Układ Antarktyczny; – podobieństwa i różnice w środowisku przyrodniczym Arktyki i Antarktyki;	Uczeń: – na podstawie map tematycznych omawia obszar, położenie i środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktydy (dni i noce polarne, czynniki klimatotwórcze, klimat, świat roślin i zwierząt); – charakteryzuje różnice w środowisku przyrodniczym obu obszarów i wyjaśnia ich przyczyny;	Określenie położenia i granic Antarktyki, w tym Antarktydy, jako jej części, oraz Arktyki, w tym obszarów zamieszkanymi. Określenie mieszkańców Arktyki. Lokalizacja obszarów na mapach świata w różnych odwzorowaniach kartograficznych. Porównanie środowiska przyrodniczego obu obszarów.	Uczeń: – lokalizuje na mapach świata Arktykę i Antarktykę, w tym Antarktydę; – na podstawie map tematycznych i danych statystycznych, m.in. klimatogramów, opisuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktydy; – wykazuje podobieństwa i różnice obu obszarów	XVIII. Geografia obszarów okołobiegunowych: środowisko przyrodnicze; skutki zmian klimatu. Uczeń: 1) charakteryzuje położenie i środowisko przyrodnicze Antarktydy oraz wyjaśnia konieczność zachowania jej statusu określonego Traktatem Antarktycznym.	Rywalizacja Roberta Scotta i Roalda Amundsena o zdobycie bieguna południowego (<i>Więcej na temat</i>). Projekt indywidualny: <i>Wielki odkrywca i badacz obszarów polarnych – opis działań i dokonania wybranej osoby</i>

	– współczesne zmiany w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych.	– wyjaśnia konieczność zachowania statusu Antarktydy określonego w Układzie Antarktycznym.	Poznanie statusu prawnego Antarktydy określonego w Układzie Antarktycznym i dyskusja na temat jego zachowania.	(okresy występowania dni i nocy polarnych, klimat, rośliny i zwierzęta); – poznaje główne założenia Układu Antarktycznego i wyjaśnia konieczność zachowania statusu Antarktydy.		(np. Fridtjofa Nansena, Ernesta Shackletona, Roberta Peary'ego, Richarda Byrda).
26. Badania naukowe w Arktyce i Antarktyce. Warunki życia w stacji polarnej (4.4)	– współczesne badania Arktyki i Antarktyki służące określeniu tempa zmian klimatycznych; polskie stacje badawcze (całoroczne i okresowe).	Uczeń: – wyjaśnia, w jakim celu zostały wprowadzone określone zasady prawne i cele badań obszarów okołobiegunowych; – przedstawia cele badań prowadzonych obecnie w Arktyce i Antarktyce, w tym przedstawia jako cel badań określenie tempa zmian klimatu; – wymienia nazwy polskich stacji badawczych w Arktyce i Antarktyce i określa ich położenie.	Porównanie zasad uprawniających do badań obszarów Arktyki i Antarktydy. Lokalizacja na mapach Arktyki i Antarktyki polskich stacji badawczych – całorocznych i okresowych. Poznanie zakresu i celów badań aktualnie prowadzonych w Arktyce i Antarktyce.	Uczeń: – porównuje zapisy prawne uprawniające do badań obszarów okołobiegunowych (Układ Antarktyczny i tzw. traktat spitsbergeński); – poznaje nazwy i lokalizuje na mapach polskie stacje badawcze, całoroczne i okresowe, w Arktyce i Antarktyce; – poznaje zakres i cele badań prowadzonych w Arktyce i Antarktyce.	XVIII. Geografia obszarów okołobiegunowych: środowisko przyrodnicze; skutki zmian klimatu. Uczeń: 1) charakteryzuje położenie i środowisko przyrodnicze Antarktydy oraz wyjaśnia konieczność zachowania jej statusu określonego Traktatem Antarktycznym; 2) wyszukuje i prezentuje informacje o skutkach zmian klimatycznych, w tym zmianach złodzenia, dla środowiska geograficznego obszarów okołobiegunowych.	Wirtualny spacer po Polskiej Stacji Polarnej Hornsund im. Stanisława Siedleckiego: (https://www.youtube.com/watch?v=JNk9tWKpGU). Plakat: <i>Życie w wybranej stacji badawczej w Arktyce lub Antarktyce</i> (inne niż opisane w podręczniku).
27. Podsumowanie działu 4	Wiadomości i umiejętności z działu 4					